

ΔΕΛΤΙΟ [ΘΕΜΑΤΙΚΟ] ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ

Αριθμός 65 | 1 Οκτωβρίου 2018



ΔΙΚΤΥΟ για τη
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
στην Ελλάδα
και την Ευρώπη

ΣΥΝΟΨΗ:

Η ακτινογραφία του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος στην ΠΓΔΜ για την συμφωνία των Πρεσπών, οι διεθνείς παράγοντες και οι αντανακλάσεις που προκαλεί στο εσωτερικό των δύο χωρών ΠΓΔΜ και Ελλάδας, είναι το θέμα του παρόντος Θεματικού Δελτίου.



Δημοψήφισμα ΠΓΔΜ: Αναγνώσεις ...erga omnes

Σαν καθρέφτισμα της ίδιας της συμφωνίας των Πρεσπών, ήρθε να αποτυπωθεί το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος για την απαιτούμενη συνταγματική αλλαγή στην ΠΓΔΜ. Συμφωνία την οποία μέχρι τώρα η κάθε πλευρά, εσωτερικά και εξωτερικά των δύο συμβαλλόμενων χωρών, χρησιμοποιεί ανάλογα με το πολιτικό συμφέρον και τους σχεδιασμούς της. Όσους προβληματισμούς δημιουργεί η αμφιλεγόμενη αξιοπιστία της λαϊκής ετυμηγορίας λόγω του σημαντικού ποσοστού της αποχής, άλλες τόσες διεξόδους δείχνει η ανάγνωση του αποτελέσματος ανάλογα με τις επιδιώξεις και τους σχεδιασμούς της κάθε εμπλεκόμενης πλευράς και των διεθνών παραγόντων. Σε κάθε περίπτωση όμως, ως πολιτικό γεγονός, προκαλεί άμεσες αντανακλάσεις στις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις τόσο της γείτονος χώρας όσο και στην ελληνική πολιτική σκηνή.

Όπως η συμφωνία έτσι τώρα και το δημοψήφισμα χρησιμοποιείται από την κάθε πλευρά, εσωτερικά και εξωτερικά των δύο συμβαλλόμενων χωρών, ανάλογα με το πολιτικό συμφέρον και τους σχεδιασμούς της.

Ο σκόπελος της Βουλής και ο ύφαλος των εκλογών

Η κυβέρνηση Ζάεφ κρατάει τον απόλυτο αριθμό ψηφισάντων που ταυτίζονται σχεδόν εξολοκλήρου με το ΝΑΙ και οι οποίοι δεν είναι αμελητέος αριθμός (οι **600.000** περίπου συμμετέχοντες στο δημοψήφισμα ξεπερνούν τους ψηφοφόρους της κυβερνητικής συμμαχίας (3^{ων} κομμάτων) το 2016 που ήταν περίπου **550.000**,

με τον συνολικό αριθμό ψηφισάντων στις τελευταίες εθνικές εκλογές να ανέρχεται σε **1.191.832**) και προχωράει στην κοινοβουλευτική διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος όπως ορίζει η συμφωνία.

Η ίδια ανάγνωση υιοθετείται και από τους διεθνείς παράγοντες της Δύσης που προσβλέπουν στην επικύρωση και την βιωσιμότητα της συμφωνίας, κάτι που φάνηκε ήδη από τις πρώτες δηλώσεις παραγόντων του ΟΗΕ και της ΕΕ. Από την πλευρά της η αντιπολίτευση του VMRO, η οποία παρά το ακραίο παρελθόν της, επέλεξε να μην συγκρουστεί μετωπικά για το δημοψήφισμα, αξιοποιεί τώρα το μέγεθος της αποχής η οποία σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην απέχθεια των πολιτών στο εγχώριο πολιτικό σύστημα. Η στάση της πιθανότατα δρομολογήθηκε από την παρέμβαση της δύσης αλλά και την δύσκολη θέση που βρίσκονται αρκετά από τα στελέχη της, αντιμετωπίζοντας ζητήματα διαφθοράς.

Έντονο αστερίσκο βέβαια στη συγκεκριμένη εξέλιξη αποτελεί η εμπλοκή των ισχυρών διεθνών παραγόντων και οι πιέσεις που θα επιχειρήσουν σε μερίδα των βουλευτών της αντιπολίτευσης, ειδικότερα μετά την εντονότατη παρεμβατικότητα που επέδειξαν κατά την περίοδο πριν το δημοψήφισμα.

Παρ' όλα αυτά, ο κυβερνητικός συνασπισμός δύσκολα μπορεί να αξιοποιήσει το «θολωμένο» από την αποχή αποτέλεσμα, για να κατακτήσει τις αναγκαίες για την συνταγματική αναθεώρηση αντιπολιτευτικές ψήφους στο κοινοβούλιο, γεγονός που καθιστά πιο πιθανό το σενάριο της προκήρυξης πρόωρων εθνικών εκλογών, «δημοψηφισματικού» χαρακτήρα. Έντονο αστερίσκο βέβαια στη συγκεκριμένη εξέλιξη αποτελεί η εμπλοκή των ισχυρών διεθνών παραγόντων και οι πιέσεις που θα επιχειρήσουν σε μερίδα των βουλευτών της αντιπολίτευσης, ειδικότερα μετά την εντονότατη παρεμβατικότητα που επέδειξαν κατά την περίοδο πριν το δημοψήφισμα. Πάντως ακόμα και η επιλογή των εκλογών δεν αποτελεί εύκολη υπόθεση για τον Ζάεφ καθώς θα πρέπει να συντάξει νέο εκλογικό νόμο, συντομότερης προεκλογικής περιόδου από τις 90 υποχρεωτικές ημέρες που η ίδια κυβέρνηση νομοθέτησε πρόσφατα, αν θέλει να προλάβει την παρούσα σύνθεση στο ελληνικό κοινοβούλιο. Θεσμικός μύλος...

Η τροφοδοσία της αποχής

Η καταγεγραμμένη αυτή «παρέλαση» των ξένων παραγόντων και η πίεση που άσκησαν ενόψει του δημοψηφίσματος, φαίνεται πως περισσότερο ενόχλησε τους πολίτες της ΠΓΔΜ παρά ευνόησε την προσέλευση στις κάλπες. Φαινόμενο πλέον αρκετά οικείο στην διεθνή κοινότητα, σε περιπτώσεις που τίθενται διχαστικά διλήμματα που επιφέρουν αναγνώσεις συστημικού και αντισυστημικού χαρακτήρα. Αξίζει να σημειωθεί πως παρά την δημόσια και ανοικτή «πανστρατιά» ηγετών, διεθνών οργανισμών και ΜΜΕ της δύσης, η αφανής Ρωσική επιρροή, είτε ασκήθηκε παρασκηνιακά είτε μέσω των ιστορικών και πολιτιστικών ριζών της, αποδείχθηκε πιο αποτελεσματική. Κι εδώ βέβαια τίθενται το ερώτημα κατά πόσο οι πολίτες της ΠΓΔΜ με την αποχή τους, γύρισαν την πλάτη στο κεντρικό ερώτημα που είχε θέσει η κυβέρνηση αν θέλουν ή όχι να ενταχθούν στον βασικό δυτικό υπερεθνικό κορμό, της ΕΕ και του ΝΑΤΟ; Σύμφωνα με κάποιους αναλυτές από την άλλη, το συγκεκριμένο ερώτημα δεν απέκτησε την δέουσα υπόσταση στην συνείδηση της κοινωνίας της ΠΓΔΜ, ούτε καν σε όσους τάσσονται φανατικά υπέρ της Ευρωπαϊκής πορείας της χώρας, καθώς η οποιαδήποτε εξέλιξη

του δημοψηφίσματος δεν σήμαινε αυτόματη είσοδο στους διεθνείς οργανισμούς αλλά μια αδιευκρίνιστη πορεία ενίσχυσης μιας διμερούς συμφωνίας, ταυτόχρονα με την άμεση στέρηση του συνταγματικού τους ονόματος.

Σύμφωνα με κάποιους αναλυτές βέβαια, το συγκεκριμένο ερώτημα δεν απέκτησε την δέουσα υπόσταση στην συνείδηση της κοινωνίας της ΠΓΔΜ, ούτε καν σε όσους τάσσονται φανατικά υπέρ της Ευρωπαϊκής πορείας της χώρας, καθώς η οποιαδήποτε εξέλιξη του δημοψηφίσματος δεν σήμαινε αυτόματη είσοδο στους διεθνείς οργανισμούς αλλά μια αδιευκρίνιστη πορεία ενίσχυσης μιας διμερούς συμφωνίας, ταυτόχρονα με την άμεση στέρηση του συνταγματικού τους ονόματος.

Στους παράγοντες ενίσχυσης της αποχής ενδεχομένως να έπαιξε ρόλο και η πρόσφατη αναζωπύρωση του ζητήματος του Κοσσυφοπεδίου, με την ανησυχία των ΣλαβοΜακεδόνων για την διασφάλιση των συνόρων να μεγαλώνει και να προστίθεται σε μια σειρά συσσωρευμένων κερδών των Αλβανόφωνων στα Βαλκάνια τα τελευταία χρόνια από την διεθνή κοινότητα. Παρόλα αυτά οι Αλβανόφωνοι της ΠΓΔΜ, οι οποίοι φαίνονταν σε όλες τις μετρήσεις να μην νοιάζονταν και τόσο για το ονοματολογικό και να τους ενδιαφέρει έντονα η προοπτική του ΝΑΤΟ και της ΕΕ, δεν προσήλθαν μαζικά στις κάλπες όπως αναμενόταν. Σύμφωνα με Αλβανούς αναλυτές, με την αποχή τους εξέφρασαν την αντιπάθεια που υποβόσκει εδώ και καιρό απέναντι στον πρόεδρο του συγκυβερνήτωντος κόμματος DUI Αλί Αχμέτι, τον οποίο θεωρούν «μαριονέτα του Γκρουέφσκι» και διεφθαρμένο πολιτικό. Μια ακόμα περίπτωση που αναδεικνύει την ακαταλληλότητα των δημοψηφισμάτων σε ορισμένες περιπτώσεις ως εργαλείων προώθησης σημαντικών πολιτικών αποφάσεων, καθώς η αντιμετώπισή τους από τους πολίτες ενέχει πολύπλοκά και πολλές φορές αντιφατικά αίτια και ανταλακλαστικά, τα οποία δεν έχουν σχέση με το ίδιο το ερώτημα, ιδιαίτερα όταν αυτό είναι προβληματικό και ασαφές. Η απέχθεια απέναντι στην διαφθορά, στα σκάνδαλα και στις δικαστικές διαμάχες που κατακλύζουν καθημερινά την επικαιρότητα στην γειτονική χώρα βεβαίως, δεν μπορεί να μην συνυπολογιστεί ως κυρίαρχο αίτιο στην συνολική αιτιολόγηση της αποχής.

Η αποχή των Αλβανόφωνων αποτελεί μία ακόμα περίπτωση που αναδεικνύει την ενδεχόμενη ακαταλληλότητα των δημοψηφισμάτων ως εργαλείων προώθησης σημαντικών πολιτικών αποφάσεων, καθώς η αντιμετώπισή τους από τους πολίτες ενέχει πολύπλοκά και πολλές φορές αντιφατικά αίτια και αντανακλαστικά, τα οποία δεν έχουν σχέση με το ίδιο το ερώτημα, ιδιαίτερα όταν αυτό είναι προβληματικό και ασαφές.

Παγώνει το ελληνικό χρονόμετρο

Όσον αφορά την εγχώρια αποτύπωση του δημοψηφίσματος, με δεδομένα τα θεσμικά και χρονικά εμπόδια για την επικύρωση της συμφωνίας των Πρεσπών από την ΠΓΔΜ, φαίνεται πως το κυβερνητικό χρονόμετρο παγώνει στον προαποφασισμένο εκλογικό χρόνο του Μαΐου, αφού δύσκολα πλέον θα διαταραχτεί η σύνθεση της κυβέρνησης εξαιτίας του Μακεδονικού. Όπως συνέβη και με την αρχική συμφωνία έτσι και με το δημοψήφισμα η κάθε πλευρά το προσεγγίζει με τη δική της ανάγνωση προκειμένου να αποκομίσει τα ανάλογα οφέλη. Ο ΣΥΡΙΖΑ, ακόμα και σε περίπτωση πλήρους ακύρωσης της συμφωνίας, κρατάει τον διχασμό που προκάλεσε στην ελληνική κοινωνία και σε τμήματα της αντιπολίτευσης, προκειμένου να ενισχύσει και να διευρύνει την εκλογική του βάση καθώς και να επαναφέρει κάποια στοιχεία πολιτικής διαφοροποίησης από την πολιτική της κολοτούμπας που τείνει να ακυρώσει πλήρως την «αριστερή» του φυσιογνωμία και τον διαχρονικό προγραμματικό του λόγο. Σύμφωνα με τις τελευταίες μετρήσεις της κοινής γνώμης δείχνει να το καταφέρνει, τουλάχιστον με επανασυσπείρωση μέρους της εκλογικής του βάσης, του Σεπτεμβρίου 2015.



ΣΥΝΤΑΞΗ ΔΕΛΤΙΟΥ (αρ. 65):

Δρ Μαρίλη Μέξη
Διευθύντρια ΔΙΚΤΥΟΥ
&
Γιώργος Παπούλιας
Πολιτικός Επιστήμονας, Συνεργάτης
ΔΙΚΤΥΟΥ

Για το
**ΔΙΚΤΥΟ για την Μεταρρύθμιση στην
Ελλάδα και την Ευρώπη**
Διάκου 20 & Συγγρού 1
11743, Αθήνα
τηλ: 210 9247814
φαξ: 210 9227244
www.todiktio.eu
info@todiktio.gr

Είναι πρωτοφανές και θεσμικά αδιανόητο, σε ένα θεμελιώδες εθνικό θέμα, όχι μόνο να καταγράφεται η διαφοροποίηση των δύο κυβερνητικών εταίρων αλλά να διατυπώνεται στρατηγική και ρητορική σκληρής αντιπαράθεσης και πολιτικών αφορισμών («ακροδεξιοί» από τη μία, «προδότες» από την άλλη) ανάμεσα σε πολιτικά κόμματα και στελέχη που κάθονται στο ίδιο υπουργικό συμβούλιο.

Οι ANEL από την πλευρά τους έχουν κάθε λόγο να αισθάνονται ικανοποιημένοι, καθώς το χρονικό σωσίβιο που τους δίνει η προϋπόθεση αρχικής έγκρισης της συμφωνίας από την ΠΓΔΜ, φαίνεται να τους κρατάει ακόμα στην κυβερνητική επιφάνεια,

πετυχαίνοντας και την κατ' επίφαση «πολιτική διαφοροποίηση» τους από τον κυβερνητικό τους εταίρο, για «ιδεολογικούς λόγους». Παραμένει βέβαια εν ενεργεία το μείζον πολιτικό ζήτημα ενσάρκωσης της ιδεολογικής αντιπαράθεσης γύρω από το Μακεδονικό, από τα δύο κόμματα που συγκροτούν την κυβέρνηση.

Είναι πρωτοφανές και θεσμικά αδιανόητο, σε ένα θεμελιώδες εθνικό θέμα, όχι μόνο να καταγράφεται η διαφοροποίηση των δύο εταίρων αλλά να διατυπώνεται στρατηγική και ρητορική σκληρής αντιπαράθεσης και πολιτικών αφορισμών («ακροδεξιοί» από τη μία, «προδότες» από την άλλη) ανάμεσα σε πολιτικά κόμματα και στελέχη που κάθονται στο ίδιο υπουργικό συμβούλιο!

Η αξιωματική αντιπολίτευση, η οποία έχει εναντιωθεί με κάθετο τρόπο στην συμφωνία, αξιοποιεί τον εύθραυστο χαρακτήρα που αποκτά πλέον η βιωσιμότητα της, έχοντας προκαταβάλει σε όλους τους τόνους πως δεν θα την επικυρώσει, αν και εφόσον έρθει σε ψήφιση σε περίοδο δικής της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας (σενάριο όχι απίθανο, αν η συμφωνία τελικά παραμείνει βιώσιμη). Το ΚΙΝ.ΑΛ. επίσης μπορεί να αισθάνεται δικαιωμένο για την εξαρχής τοποθέτησή του υπέρ μιας συμφωνίας αλλά όχι επί της συγκεκριμένης, απαριθμώντας ήδη τα πρώτα εμπόδια επικύρωσής της, τα οποία φανερώνουν την προχειρότητα και την πολιτική ιδιοτέλεια με την οποία αυτή δρομολογήθηκε. Η πιθανή μετάθεση της επικύρωσης της συμφωνίας στην επόμενη ελληνική βουλή (ή πλήρης ακύρωση της) απελευθερώνει και το ΠΟΤΑΜΙ (το οποίο αποχώρησε από το ΚΙΝ.ΑΛ. με αφορμή το Μακεδονικό) από τα διαφαινόμενα σύνθετα διλήμματα στα οποία είχε περιέλθει και την έλλειψη ενιαίου στρατηγικού προσανατολισμού.